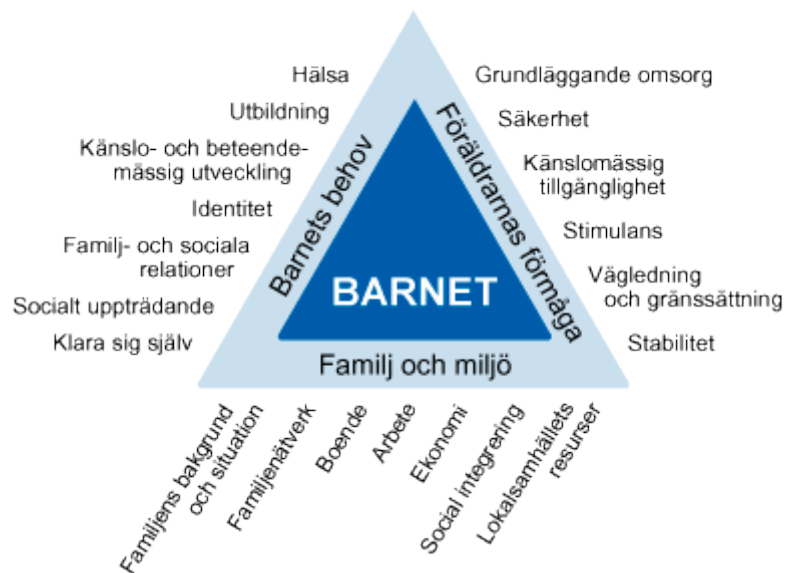

Utredningen medför att personuppgifter kommer att behandlas enligt bestämmelserna i Personuppgiftslagen (PUL 1998:204) och lag om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (2001:454). Enligt 26 § PUL kan du skriftligt begära information om vilka personuppgifter som behandlas.

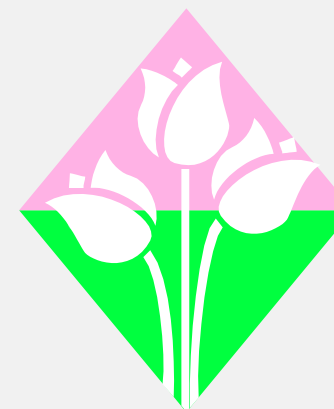
Besöksadress Polhemsgatan 29
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498-26 90 00 vxl
E-post regiongotland@gotland.se

Bankgiro 339-8328
Postgiro 18 97 50-3
Org. nr. 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

Socialförvaltningen
Individ- och familjeomsorgen
Barn- och familjeenheten

Barns rättigheter

och socialtjänstens skyldigheter

Barn har rätt

att växa upp under trygga förhållanden

I FN's barnkonvention anges barns rättigheter. I konventionen sägs det att barnets bästa ska komma i första rummet vid åtgärder som rör barn. Med barn anser konventionen alla människor under 18 år. Konventionen gäller inte som lag i Sverige, men vi har förbundit oss att följa de rekommendationer som den ger. I föräldrabalken (FB) finns bestämmelser om vilka skyldigheter föräldrar har mot sina barn och vilken omsorg barnen har rätt till. Det är dessa bestämmelser och framför allt socialtjänstlagen (SoL) som utgör grunden för socialtjänstens arbete med barnfamiljer.

I socialtjänstlagen står till exempel att socialtjänsten ska verka för att barn som bor i regionen ska få växa upp under trygga förhållanden. Särskild uppmärksamhet skall socialtjänsten ägna de barn som riskerar att utvecklas på ett sätt som kan vara till skada för dem. Socialtjänsten skall också, i nära samarbete med familjerna, se till att barn som inte har det bra får det stöd och det skydd de kan behöva. Om det är bäst för barnet att få bo och vårdas utanför det egna hemmet, måste socialtjänsten se till att barnet får sådan vård. Om ett barn riskerar att fara illa på något sätt är socialtjänstens uppgift att bistå barn och föräldrar med råd, stöd, behandling och vård. Barnets bästa skall alltid stå i centrum vid bedömning om vilka stödinsatser som behövs. Det innebär att socialtjänsten har en skyldighet att utreda barnets behov av stöd och skydd (Kap 11, 1-2 §§ Socialtjänstlagen).

Socialtjänsten är skyldig att utreda

När socialtjänsten får anmälan om att ett barn kan behöva stöd eller skydd så är socialtjänsten skyldig att se till att barnets situation utreds. Behovet kan redan i en första kontakt vara uppenbart. Ibland kan dock behovet vara svårare att bedöma och socialtjänsten måste då göra en mer omfattande utredning. Denna utredningsskyldighet stadgas i Kap 11, 1-2 §§ Socialtjänstlagen.

Så här går en utredning till

En utredning består främst av samtal mellan personal hos socialtjänsten, barnet och föräldrarna. Socialtjänsten försöker alltid så långt det är möjligt göra sin utredning i nära samarbete med barnet och familjen. För att få en helhetsbild tar man dessutom ofta kontakt med andra i barnets omgivning, t ex barnavårdscentral, daghem och skola. I undantagsfall kan dessa kontakter tas även mot vårdnadshavarens vilja.

En utredning ska slutföras inom fyra månader, om det inte finns speciella skäl till förlängd utredningstid. Uppläggningsen av en utredning diskuteras med familjen, som också kan ge förslag på personer som kan tillföra utredningen viktiga uppgifter.

Utredningen avslutas med att socialtjänsten gör en bedömning och fattar beslut om barnet och familjen ska ha hjälp genom socialtjänsten och i så fall vilken form av hjälp.

Den person som berörs av beslutet (barnets vårdnadshavare och barnet om det fyllt 15 år) ska få ett skriftligt beslut där också socialtjänstens motivering av beslutet framgår.

Vad händer om man inte kan komma överens?

Familjen och socialtjänsten är som regel överens om vilken hjälp som barnet och familjen kan behöva. Det kan vara fråga om stödsamtal, avlastning i hemmet eller vård och behandling i familjehem eller på institution. Om socialtjänsten kommer fram till att ett barn måste ha vård utanför det egna hemmet men vårdnadshavaren eller barnet självt, om det fyllt 15 år, motsätter sig detta, kan Förvaltningsrätten besluta om sådan vård efter ansökan från socialtjänsten.

Vård utan vårdnadshavarens samtycke beslutas av domstol med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Vid en sådan domstolsprocess får både barnet och vårdnadshavaren ett offentligt biträde, som oftast är advokat.

Vem gör utredningarna?

Ansvar för socialtjänsten ligger hos den politiskt tillsatta socialnämnden, som ska garantera att människor som bor och vistas på Gotland får den omsorg och vård de har rätt till. Det är därmed nämnden som ansvarar för alla beslut och verksamheter som rör barn och ungdomar.

Till socialförvaltningen hör en individ- och familjeomsorgsavdelning (IFO), och under IFO finns barn- och familjeenheten. Socialsekreterarna där gör barn- och ungdomsutredningarna och sköter alla kontakter med barn och familjer.

Förutom socialtjänsten finns det andra som bevakar människors rättigheter - Socialstyrelsen och Justitieombudsmannen (JO).

Sekretess inom socialtjänsten

Huvudregeln inom socialtjänsten är att sekretess råder. Det betyder att den som tar kontakt med socialtjänsten inte behöver befara att uppgifterna lämnas ut till obehöriga. Uppgifterna som rör enskildas personliga förhållanden är inte offentliga. De dokument som innehåller sådana uppgifter förvaras alltid så att obehöriga inte kan läsa dem. Däremot har man i de flesta fall rätt att se alla uppgifter i dokumenten som rör en själv.

Anmälningsskyldighet om barn som far illa

Eftersom det yttersta ansvaret för barn och ungdom som riskerar att fara illa ligger hos socialtjänsten, är personal hos andra myndigheter - t ex skolan och sjukvården - enligt Kap 14 Socialtjänstlagen skyldiga att anmäla och lämna uppgifter till socialtjänsten, när de i sin verksamhet kommer i kontakt med barn som de bedömer kan behöva särskilt stöd eller skydd. Dessutom uppmanas allmänheten att höra av sig till socialtjänsten om man tror att ett barn kan behöva hjälp. Dessa bestämmelser är alla ett uttryck för den särskilda omsorg om barn och unga som är utmärkande för svensk lagstiftning.

Barns rättigheter och socialtjänstens skyldigheter

Föräldrar önskar att deras barn ska få en bra uppväxt, men alla föräldrar vet att det emellanåt finns skäl att känna oro för att barnet inte har det tillräckligt bra.

Det kan bero på att man som föräldrar känner att man periodvis inte räcker till, att barnet inte finner sig väl tillrätta i förskolan eller i skolan eller att barnet visar tecken på riskfylld utveckling genom att missbruka eller begå brott.

För det mesta finner familjen själv en lösning. Det kan vara familj/släkt och vänner som kan hjälpa till med råd och avlastning. Om det inte räcker - då finns andra möjligheter. Både vuxna och barn kan vända sig till kommunens socialtjänst för att tillsammans med personal där diskutera vilka vägar som finns till en positiv utveckling. Socialtjänsten kan också omedelbart hjälpa i olika krissituationer.

Utredare i Ditt ärende är:

.....
.....
.....

Telefon: .....

Plats för anteckningar

.....
.....
.....
.....
.....
.....